

АНАЛІЗ СТАНУ СТРАХУВАННЯ МАЙНА В УКРАЇНІ

ANALYSIS OF PROPERTY INSURANCE IN UKRAINE

УДК 336.368.1

Глухова В.І.

к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і фінансів

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

Петров І.В.

Директор політехнічного коледжу м. Світловодськ

Гомулко Н.В.

студентка

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

У статті досліджено стан майнового страхування в Україні. Проаналізовано динаміку страхових платежів і виплат, які мали тенденцію до скорочення, а також їхню структуру за видами майнового страхування. Визначено основні проблеми майнового страхування на сучасному етапі. Окреслено основні перспективи розвитку страхування майна в Україні.

Ключові слова: страхування, майнове страхування, страхові премії, страхові виплати.

В статье исследовано состояние имущественного страхования в Украине. Проанализирована динамика страховых платежей и выплат, которые имели тенденцию к сокращению, а также их структура по видам имущественного страхования. Опре-

делены основные проблемы имущественного страхования на современном этапе. Очерчены основные перспективы развития страхования имущества в Украине.

Ключевые слова: страхование, имущественное страхование, страховые премии, страховые выплаты.

The article examines the state of property insurance in Ukraine. The dynamics of insurance payments and payments that tended to be reduced, as well as their structure by types of property insurance, were analysed. The basic problems of property insurance at the present stage are determined. The main prospects of property insurance development in Ukraine are outlined.

Key words: insurance, property insurance, insurance premiums, insurance payments.

Постановка проблеми. Економіка не може функціонувати успішно без розвинутої системи страхування в країні. У розвинених державах майнове страхування займає важливу позицію, адже воно надає гарантії поновлення порушених майнових інтересів у разі непередбачуваних природних, техногенних та інших явищ. Економічне значення цього страхування зумовлене відшкодуванням збитків, заподіяних страхувальнику внаслідок знищення або пошкодження майна в разі настання страхових випадків.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та практичні аспекти страхування майна досліджували багато зарубіжних та вітчизняних учених, таких як В. Ідельсон, В. Гейльман, В. Райхер, А. Манес, Д. Діксон, Д. Бланд, К. Граве, В. Базилевич, К. Воблий, О. Вовчак, С. Осадець, М. Александрова, Н. Внукова, Т. Ротова, О. Гаманкова, В. Грушка, О. Заруба, М. Клапків, В. Малько та ін. Проте виникає необхідність аналізу сучасних тенденцій розвитку страхування майна з огляду на нові умови навколишньої дійсності, нові види ризиків.

Недостатньо дослідженим залишається питання сучасного стану ринку страхування майна в умовах військово-політичної та економічної нестабільності, особливостей програм страхування, наявних на ринку.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження ринку майнового страхування в Україні, визначення його особливостей та перспективи розвитку в майбутньому.

Виклад основного матеріалу дослідження. За сучасних умов господарювання зростають витрати на підтримку безпечності бізнесу. Важливою стає проблема мінімізації підприємницького ризику. У процесі господарської діяльності підприємств часто виникають непередбачені обста-

вини: стихійні лиха, пожежі й крадіжки тощо, які негативно впливають на відтворювальний процес. Щоб забезпечити відшкодування збитків, потрібні грошові резерви. Власних коштів підприємств, як показує досвід, не завжди вистачає, тому постає потреба у використанні колективних страхових фондів.

Страхування майна – галузь страхування, що включає різні види страхування юридичних і фізичних осіб, де об'єктом страхування виступає майновий інтерес, пов'язаний з володінням, користуванням і розпорядженням майном. У практиці майнового страхування розрізняють різні його види, які поділяються на дві великі групи: страхування майна юридичних та фізичних осіб. Страхування майна юридичних осіб включає страхування будівель, споруд, устаткування, транспорту, технічних ризиків, фінансових ризиків та інших майнових ризиків[1; 2].

Під об'єктом страхування фізичних осіб розуміються предмети домашньої обстановки, ужитку і споживання, що використовуються у домашньому господарстві та призначені для задоволення побутових і культурних потреб сім'ї за правом особистої власності.

Страхування майна в Україні здійснюється в добровільній і обов'язковій формах, причому майно фізичних осіб страхується в основному в добровільній формі, тоді як значна частина майна юридичних осіб – в обов'язковій. Насамперед це стосується тих об'єктів, які мають високу вартість та зачіпають не тільки майнові інтереси окремих суб'єктів господарювання, але й національні інтереси [2].

У добровільному страхуванні майна нині найбільш актуально страхування заміської нерухомості – котеджів, дачних будинків. У перспективі очікується посилення інтересу споживачів страхо-

вих послуг і до страхування квартир, особливо їх устаткування, ремонту.

Страхування майна сьогодні належить до тих сфер бізнесу, які розвиваються досить стрімко. Зростає значення майнового страхування – одного з важливих механізмів захисту майнових інтересів підприємств і населення загалом [3].

Майнове страхування виконує дві важливі функції: з одного боку, воно звільняє бюджет від видатків на відшкодування збитків у разі настання страхових випадків, а з іншого – виступає одним із найстабільніших джерел інвестицій.

Аналіз чисельності страхових компаній в Україні за період 2013–2017 рр. свідчить про їх зменшення з 473 до 330, або на 30,2%, серед яких і ті, що займаються страхуванням майна [5].

Аналіз діяльності страхових компаній щодо майнового страхування за 2013–2017 рр. (таблиця 1) показує, що валові страхові премії та валові страхові виплати скоротилися відповідно на 69,0% і 92,6%. Це пояснюється конфліктом на Сході нашої країни, Кримському півострові. Вна-

слідок цього значно скоротилася кількість об'єктів страхування і, відповідно, платежів. Як бачимо, чисті страхові премії мали позитивну тенденцію до збільшення – 155,3%, а чисті страхові виплати зменшилися на 92,5%.

Як видно з табл. 1, рівень валових виплат з 2013 по 2017 рік зріс на 16,2%. Збільшення рівня валових страхових виплат може розглядатися як позитивна ознака, адже надходження страхових платежів скоротилося. Рівень чистих страхових виплат, як і цих виплат в абсолютному вимірі, має спадну тенденцію. Виплати за договорами майнового страхування становлять незначну суму порівняно з платежами (табл. 1).

Слід відмітити, що із зменшенням страхових компаній відбулося і скорочення чистих страхових премій та чистих виплат, що підтверджують результати аналізу, наведені на рис. 1.

З рисунку видно, що динаміка чистих страхових премій в Україні протягом 2013–2017 рр. мала досить коливний характер, виплат – скоротилася на 87,9%.

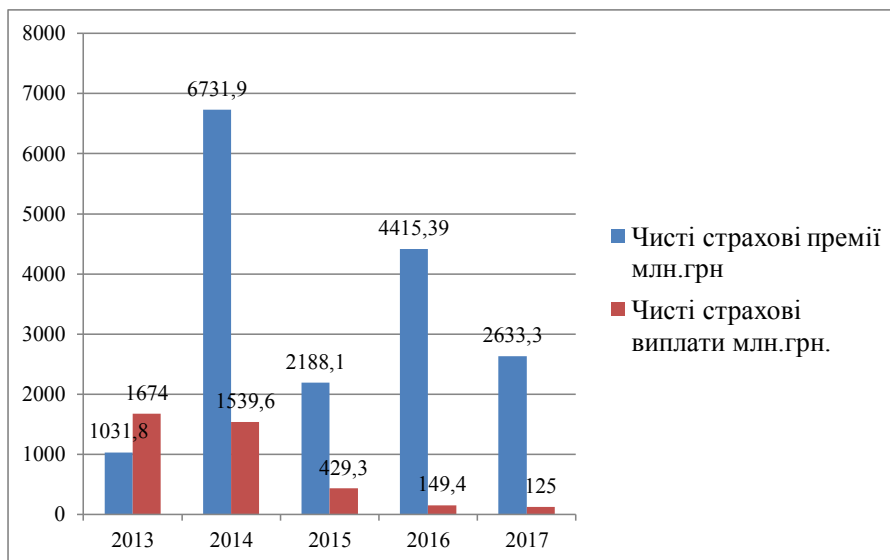

Рис. 1. Динаміка чистих страхових премій та виплат зі страхування майна за 2013–2017 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [5; 6; 7]

Таблиця 1

Динаміка валових та чистих виплат майнового страхування в Україні, млн. грн.

Показники	2013	2014	2015	2016	2017	Темп приросту 2017/ 2013	
						млн. грн	%
Валові страхові премії	12755,30	9312,50	3486,20	4142,40	3957,30	-8798	-69,0
Валові страхові виплати	1729,70	1571,40	434,1	149,7	128,4	-1601,3	- 92,6
Рівень валових виплат,%	13,6	16,9	24,5	36,6	29,8	16,2	-
Чисті страхові премії	1031,80	6731,90	2188,10	4415,39	2633,30	1601,5	155,3
Чисті страхові виплати	1674,00	1539,60	429,3	149,4	125	-1549	-92,5
Рівень чистих виплат,%	162,2	22,9	19,6	3,4	4,7	-157,5	-

Джерело: побудовано авторами на основі [5; 6; 7]

Структура валових та чистих страхових виплат в Україні в 2017 р., %

Види майнового страхування	Валові надходження страхових платежів	Чисті страхові премії	Чисті страхові виплати
Страхування залізничного транспорту	1,2	1,2	0
Страхування наземного транспорту (крім залізничного)	28,9	48,9	83,4
Страхування повітряного транспорту	0,3	0,3	0,4
Страхування водного транспорту (морського внутрішнього та інших видів)	0,1	0,2	0,4
Страхування вантажів та багажу	24,3	9,6	2,1
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	18,7	15,1	5,3
Інше страхування майна	26,5	24,7	8,4
Всього	100	100	100

Джерело: побудовано авторами на основі [5]

Більш детально проаналізуємо у розрізі видів майнового страхування структуру валових страхових платежів, чистих страхових премій та виплат за 2017 р.

Як видно з табл. 2, в структурі майнового страхування валові надходження страхових платежів, чисті страхові премії й чисті страхові виплати зі страхування наземного транспорту (крім залізничного) є переважаючими порівняно з іншими видами. Виділяються також у структурі такі види, як страхування вантажів та багажу, страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, провівши дослідження з майнового страхування в Україні, можна констатувати, що надходження від цього виду страхування мають тенденцію спаду. Причинами цього є воєнні події на Сході країни, в результаті чого зменшилася база страхування; кризові явища в економіці. Відсутність єдиної державної стратегії щодо розвитку ринку страхових послуг у державі спричиняє низький рівень довіри до страховиків серед населення та негативно впливає на розвиток страхування в Україні.

Крім того, на процес скорочення також вплинуло зниження іпотечного та заставного кредитування у зв'язку з кризою банківського сектору країни.

З метою вирішення цих та інших проблем у галузі майнового страхування вважаємо за доцільне:

- розробити маркетингову систему продажу страхових продуктів щодо майнового страхування;
- проводити роз'яснювальну роботу щодо переваг майнового страхування та популяризації страхового ринку серед населення;
- розробити прозорі та прийнятні правила й засади діяльності страховиків майнової сфери страхових послуг [8, 9];
- вдосконалити тарифну політику страховиків, прийнятну для страхувальників;
- продовжити створення нових програм страхування (на зразок експрес-страхування для фізичних осіб і комплексних програм для юридичних осіб).

Впровадження цих пропозицій спрямовано на забезпечення розвитку майнового страхування в Україні, що дасть змогу зробити його потужним інструментом фінансової безпеки підприємств, соціального захисту населення, а також важливим джерелом надходження інвестиційних ресурсів у майбутньому.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бабенко М. Комплексні програми страхування допоможуть заощадити / М. Бабенко. URL: http://www.bankchart.com.ua/finansi/strahuvannya_biznesu/statti/kompleksni_programi_strahuvannya_dopomozhut_zaoschaditi.
2. Базилевич В.Д. Страхування : підручник / ред. В.Д. Базилевич. К. : Знання, 2008. 1019 с.
3. Брюховецька І.О. Класифікація страхування майна громадян / І.О. Брюховецька // Молодий вчений. 2016. № 9(36). С. 19–22.
4. Гаманкова О.О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика: монографія / О.О. Гаманкова. К.: КНЕУ, 2009. 283 с.
5. Консолідовані звітні дані страховиків за 2013–2017 рр. / Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері фінансових послуг в Україні. URL: <http://nfp.gov.ua>.
6. Марценюк-Розарьонова О. Майнове страхування, його особливості, значення та перспективи розвитку / О. Марценюк-Розарьонова, О. Шуляк. URL: <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/2140.pdf>
7. Підсумки діяльності страхових компаній 2017 року. URL: <http://forinsurer.com/files/file00580.pdf>.
8. Романовська Ю.А. Аналіз страхового ринку України / Ю.А. Романовська // Економіка та суспільство. 2016. № 7. С. 830–837.
9. Ruban S.O. Tendentsiia rozvytku mainovoho strakhuvannia v Ukraini. URL: http://nbuv.gov.ua/10_ru.pdf
10. Слободянюк О.В. Страхування як запорука відшкодування збитків при пошкодженні та втраті майна / О. В. Слободянюк, Г. В. Толкачева // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2016. Том 15. № 1(32). С. 172–201.

REFERENCES:

1. Babenko M. Complex programs include Strahuvannya dopomozhut, Samadai / M. Babenko [Electron-icsouls]. – Raindoctor: http://www.bankchart.com.ua/finansi/strahuvannya_biznesu/statti/kompleksni_programi_strahuvannya_dopomozhut_zaoschaditi.
2. Bazilevich V. D. Strahuvannya : pidruchnik / edited by V. D. Bazilevich. K.: Znannya, 2008. 1019 p.
3. Bryukhovetska I.O. Clasifica Strahuvannya lane gromadyan / I.O. Bryukhovetska // Molodi scientist. 2016. № 9 (36). P. 19-22.
4. O.O. Rynok of insurance ambassadors of Ukraine: theory, methodology, practice: monograph / O.O. Gamankova. K.: KNEU, 2009. 283 s.
5. Consoldate SWT Dan strahovku for 2013-2017 PP. / National Casa scho sdisney Derzhavne reguluyvannya have sper finansovih the hotel in Ukraine [Elektronnij resource]. Access mode : <http://nfp.gov.ua/ahhh!>
6. Martsenyuk-Razorenova O. Mainova Strahuvannya, Yogo osoblivosti, znachennya the progress and prospects of development / O. martsenyuk-Razorenova, O. Shulyak [Elektronnij resource]. Mode of access: <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/2140.pdf>
7. Pdsmi diyalnosti of companies in the insurance market 2017 rock [Elektronnij resource]. Access mode: <http://forinsurer.com/files/file00580.pdf> ahhh!
8. Romanovsky Yu Anals insurance rinku of Ukraine / Y. A. Romanowska // TA. 2016. № 7. Pp. 830–837.
9. Ruban S.O. Tendentsiia rozvytku mainovoho strakhuvannia v Ukraini. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/10_ru.pdf

Glukhova V.I.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Head of Department of Accounting and Finance
Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University

Petrov I.V.

Director of Svitlovodsk Polytechnic College

Homulko N.V.

Student

Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University

ANALYSIS OF PROPERTY INSURANCE IN UKRAINE

The economy cannot function successfully without a well-developed insurance system in the country. In developed countries, property insurance occupies an important position, as it provides guarantees of renewal of property interests in the event of unforeseen natural, man-made, and other phenomena. However, there is a need to analyse the current trends in the development of property insurance, taking into account the new conditions of the surrounding reality, as well as new types of risks.

The purpose of the article is to study the property insurance market in Ukraine, to determine its features and prospects for future development.

The article deals with the concept and structure of property insurance in Ukraine. The dynamics of insurance premiums and payments for this type of insurance are analysed.

The study identified the main problems of property insurance: a reduction in insurance premiums and payments, lack of trust in insurance companies, imperfect legislation on insurance tariff policy, small packages of insurance products etc.

In order to solve these and other problems in the field of property insurance, it is proposed:

- to develop a marketing system for the sale of insurance products for property insurance;
- to carry out explanatory work on the advantages of property insurance and popularization of the insurance market among the population;
- to develop transparent and acceptable rules and principles of activity of insurers of the property sphere of insurance services;
- improve the policy of insurers that is acceptable to policyholders;
- continue to create new programs and types of property insurance.

The implementation of these proposals will make property insurance a powerful tool for the financial security of enterprises, social protection of the people, as well as an important source of investment resources.